

ЕРИХ МАРИЯ РЕМАРК

НЕБЕТО НЯМА ЛЮБИМЦИ

Превод от немски: Венцеслав Константинов, —

chitanka.info

Клерфе спря колата пред една бензиностанция, където снегът бе разчистен, и натисна клаксона. Над телефонните стълбове грачеха врани, а откъм малката работилница зад бензиностанцията долиташе чукане върху ламарина.

Чукането престана и от работилницата излезе момче на около шестнадесет години в червен свитер и с очила със стоманени рамки.

— Напълни резервоара — каза Клерфе и слезе от колата.

— Супер ли?

— Да. Къде може тук човек да хапне?

Момчето посочи с палец към отсрещната страна на пътя.

— Ей там. Днес за обед имаха свинско със зеле по бернски. Да сваля ли веригите от гумите?

— Защо?

— Нагоре пътят е още по-заледен и оттук.

— Из целия проход?

— През прохода не може да минете. От вчера отново е затрупан. А пък с тази ниска спортна кола въобще не си правете илюзии, че ще успеете.

— Сериозно ли? — каза Клерфе. — Само разпалваш любопитството ми.

— А пък вие, моето — отвърна момчето.

Гостилницата не бе проветрявана отдавна и миришеше на прокиснала бира и дълга зима. Клерфе си поръча месо по швейцарски, хляб, сирене и гарафа бяло местно вино. Поиска да му сервират на терасата. Навън не беше много студено. Небето изглеждаше огромно и имаше цвят на тинтява.

— Да пръсна ли колата с маркуча? — викна момчето от бензиностанцията. — Закопняло е старчето за водица!

— Не. Почисти само предното стъкло.

Колата не бе мита отдавна и това веднага се набиваше на очи. Проливният дъжд, връхлетял го след Екс, бе превърнал червения прах от крайбрежието на Сен Рафаел по капака на мотора и калниците в някаква мръсна, разядена тъкан. Към нея се бяха прибавили варовитите пръски от локвите на Средна Франция, а също и калта, запокитена върху каросерията от колелата на безчислените камиони, които трябваше да задминава.

„Всъщност, какво ме накара да се домъкна тук? — мислеше Клерфе. — За ски без друго е вече късно.“ Нима причина бе състраданието? Знаеше, че състраданието е лош спътник, но още по-лошо ставаше, когато то се превърне в цел на едно пътуване. „Защо впрочем не заминах за Мюнхен? Или за Милано? Но какво ще търся в Мюнхен или в Милано? Или където и да е другаде? Аз просто съм уморен — мислеше той. — Уморен съм от застоя, уморен съм и от честата промяна. А може би съм уморен само от необходимостта постоянно да взимам решения? Но какво има тук чак толкова да решавам?“

Клерфе изпи виното си и влезе отново в гостилницата.

Момчето зад тезгяха миеше чаши. Препарираната глава на една дива коза се пулеше със стъклените си очи над главите на посетителите към отсрещната реклама на някаква цюрихска пивоварна.

Клерфе извади от джоба си едно плоско шише, обвито в кожа.

— Бихте ли ми го напълнили с коняк.

— С „Курвоазие“, „Реми-Мартен“ или „Мартел“?

— С „Мартел“.

Момчето започна да мери коняка с чаша. Една котка се приближи и се загали в краката на Клерфе. Поиска също два пакета цигари и кибрит и плати сметката си.

— Километри ли са това? — попита навън момчето в червения свитер, като посочи спидометъра на колата.

— Не, това са мили.

Момчето подсвирна.

— Но какво търсите тогава в Алпите? Защо не летите с таратайката си по автострадата?

Клерфе го погледна. Видя бляскащите стъкла на очилата му, вирнатия нос, пъпчиците по лицето и щръкналите му уши. Същество, заменило меланхолията на детството през войната с всички заблуждения на полузрелостта.

— Нещата не винаги стават, както трябва, синко. Дори и да са ти напълно ясни. Но понякога тъкмо в това се състои очарованието на живота. Загриваш ли?

— Не — отвърна момчето и подсмръкна. — Но телефони на спасителната служба ще намерите из целия проход. В случай че заседнете, достатъчно е само да ни позвъните и ние ще ви измъкнем. Ето ви нашия номер.

— Вече не изпращате ли санбернарски кучета с шишенца коняк на врата?

— Не. Алкохолът е много скъп, а и кучетата се изхитриха. Сами изпиват коняка. Затова си служим само с волове. Яки волове, удобни за изтегляне.

Момчето издържа погледа на Клерфе през бляскащите стъкла на очилата си.

— Само ти ми липсваше днес — каза той накрая. — Алпийски тарикат на хиляда и двеста метра височина! Може би те наричат още и Песталоци^[1] или Лафатер^[2]?

— Не. Казвам се Гьоринг.

— Какво?

— Гьоринг. — Момчето се озъби в усмивка — липсваше му един преден зъб. — Обаче малкото ми име е Хуберт.

— Да не си роднина на онзи...

— Не — прекъсна го Хуберт. — Аз съм от базелските Гьоринговци. Ако бях от онези, сега нямаше да точа тук бензин, а щях да получавам тлъста пенсийка.

Клерфе замълча за миг.

— Странен ден е днес — каза той след малко. — Кой можеше да очаква това? Все пак всичко хубаво, синко, желая ти успех в живота. За мене ти си изненада.

— А вие за мене не. Вие сте автомобилен състезател, нали?

— Как позна?

Хуберт Гьоринг посочи едва забележимия номер под мръсотията върху капака на мотора.

— Та ти си бил освен всичко друго и детектив! — Клерфе се качи в колата. — Може би е по-добре още отсега да те пратят в затвора, за да се спаси човечеството от някое ново нещастие. Когато станеш министър-председател, вече ще бъде късно.

Той запали мотора.

— Забравихте да платите — заяви Хуберт. — За вас, четиридесет и две франкчета.

Клерфе му подаде парите.

— Франкчета! — каза той. — Това ме успокоява, Хуберт. В страна, където наричат парите с умалителни имена, не може да има фашизъм.

Един час по-късно колата заседна. Няколко снежни козирки се бяха срутили по склона и бяха засипали шосето. Клерфе можеше да обърне колата и да се върне обратно, но нямаше никакво желание да среща отново рибешкия поглед на Хуберт Гьоринг. Освен това не обичаше да се връща от пътя си. Затова остана да седи търпеливо в колата, пушеше цигари, отпиваше от коняка, вслушваше се в крясъка на враните и чакаше намесата на провидението.

Провидението се появи след някое време в образа на малка снегориначка. Клерфе раздели остатъка от коняка с шофьора. После мъжът го задмина, започна със своята машина да разчиства снега и да го трупва встрани от пътя, сякаш разрязваше някакво исполинско повалено дърво, а летящите му стърготини образуваха бяла окръжност, сияеща под лъчите на косото слънце във всички цветове на дъгата.

Двеста метра по-нататък пътят бе отново свободен. Снегориначката се отмести встрани и колата на Клерфе се промъкна покрай нея. Шофьорът махна с ръка. И той като Хуберт носеше червен свитер и очила. Затова Клерфе не завърза с него разговор, а само размени няколко безопасни мисли за снега и коняка — да се сблъска с втори Гьоринг в един и същ ден му изглеждаше прекалено много.

Хуберт го бе излъгал — горе проходът не беше затворен. Колата бързо набираше височина и внезапно пред очите на Клерфе се откри дълбоко долу долината — синкава и мека в припадащия здрач, с пръснати като в детска кутия за играчки селски къщици с побелели покриви, една островърха църковна камбанария, заледени пързалки, няколко хотела и първите светлини по домовете. За момент Клерфе спря колата и загледа надолу. След това започна бавно да се спуска по завоите. Някъде там в един санаториум се лекуваше Холман, неговият втори пилот, разболял се преди една година. Лекарят бе установил туберкулоза, а Холман само се бе изсмял — заяви, че подобни неща едва ли могат да съществуват още във века на антибиотиците и чудотворните плесени, а и да съществуват, болните получават шепа

таблетки, няколко инжекции и всичко се оправя. Но чудотворните средства съвсем не бяха толкова ефикасни и бързодействащи, както ги рекламираха, особено когато се прилагаха върху хора, израснали през войната и не винаги имали какво да ядат. Холман бе получил своя кръвоизлив по време на състезанието на хиляда мили в Италия — малко преди Рим — и Клерфе се бе видял принуден да го остави в депото. Лекарят бе настоял да бъде изпратен за няколко месеца на планина. Отначало Холман се бе разбунтувал, но накрая трябваше да се примири. Няколкото месеца обаче се бяха превърнали в цяла година.

Изведнъж моторът задави. „Пак свещите!“ — помисли Клерфе. Това му се случваше винаги щом престанеше да мисли за пътуването. Измина последната отсечка от наклона със загасен мотор и когато стигна равния път, спря и отвори капака.

Както винаги свещите на втория и четвъртия цилиндър бяха зацапани. Клерфе ги отвинти, почисти ги, монтира ги наново и запали мотора. Сега той работеше добре и Клерфе няколко пъти натисна с ръка педала на газта, за да изгони от цилиндрите излишното масло. Когато се изправи, видя, че отсреща по пътя се задава шейна, чиито коне се бяха подплашили от резките изревания на мотора. Те се бяха изправили на задните си крака и влачеха шейната напреко на шосето, право към колата. Клерфе се хвърли насреща им, улови левия кон за юздата и увисна на нея.

След още няколко скока животните спряха на място. Те трепереха, а главите им бяха обвити в парата от тяхното дишане. Очите им бяха диви и ужасени, сякаш очи на някакви допотопни същества. Клерфе предпазливо отпусна ремъците. Конете не помръдваха от мястото си, само пръхтяха и подрънкваха със звънчетата си. Забеляза, че не бяха обикновени впрегатни коне.

Един висок мъж с черен кожен калпак се изправи в шейната и заговори успокоително на конете. До него седеше млада жена, заловила се здраво за перилата на седалката. Лицето ѝ бе обгоряло от слънцето, а очите ѝ бяха необикновено светли.

— Съжалявам, че ви изплаших — каза Клерфе. — През ум не ми мина, че конете в този край не са свикнали на автомобили.

Мъжът продължи да се занимава с животните, след това отпусна юздите и полуизвърнат към Клерфе, каза хладно:

— Поне не на автомобили, вдигащи такъв шум! Но аз можех и сам да се справя с шейната. Благодаря ви все пак за опита да ни спасите.

Клерфе вдигна очи. Видя една високомерна физиономия, в която проблясваше едва доловима подигравка, сякаш непознатият учтиво се надсмиваше над Клерфе, че съвсем ненужно се е вмъкнал в ролята на герой. Отдавна не му се бе случвало да изпита такава неприязън към някого от прав поглед.

— Исках да спася не вас — отвърна той сухо, — а само колата си от плазовете на шейната ви.

— Надявам се, че при това не сте се изцапали ненужно. Мъжът отново се извърна към конете. Клерфе погледна жената. „Ето каква била работата — помисли си той. — Иска сам да изглежда герой!“

— Не, не се изцапах — отвърна той бавно. — Имах работа само с конете ви, но не и с вас!

Санаториумът „Бела виста“ бе разположен на неголямо възвишение над селото. Клерфе паркира колата на равното място до входа, където вече имаше няколко шейни. Изключи мотора и хвърли върху капака покривало, за да не замръзне водата в радиатора.

— Клерфе! — извика някой откъм входа.

Обърна се и за своя изненада видя Холман да тича към него. Очакваше да го намери в леглото.

— Клерфе! — извика Холман. — Ти ли си наистина?

— Доколкото истини съществуват, аз съм. Ами ти! Тичаш като младо момче! А пък аз си мислех, че си на легло.

Холман се засмя.

— Тук това се смята за старомодно. — Той потупа Клерфе по гърба и впери поглед в колата. — Още отдолу познах рева на „Джузепе“ и помислех, че халюцинирам. След това ви видях да слизате по склона. Каква изненада! Откъде идваш?

— От Монте Карло.

— Да знаеш как се радвам! — Холман не можеше да се успокои. — И пристигаш с „Джузепе“, стария лъв! Вече си мислех, че сте ме забравили!

Той милваше галъовно каросерията на колата. С нея бе участвал заедно с Клерфе в половин дузина състезания. В нея бе получил и първия си тежък кръвоизлив.

— Това е самият „Джузепе“, нали? А не някой негов по-млад побратим?

— Самият „Джузепе“. Но вече не участва в състезания. Купих го от фирмата. Сега вече е в пенсия.

— Също като мене!

Клерфе го погледна.

— Ти не си в пенсия, а в отпуска.

— Цяла година! Това вече не е отпуска. Но да влезем, трябва да отпразнуваме срещата! Какво пиеш сега, все още ли си на водка?

Клерфе кимна.

— Та при вас намира ли се водка?

— За гости ще се намери всичко. Това е модерен санаториум.

— Така изглежда. Има вид повече на хотел.

— Това спада към лечението, модерна терапия! Не сме вече пациенти, а курортисти. Думи като „болест“ или „смърт“ са табу. Никой не иска да мисли за тях, това е приложна психология. Много практично за поддържане на бодър дух, но въпреки това смъртта си взима своето. Какво си правил в Монте Карло? Да не би да си участвал в ралито?

— Да. Не четеш ли вече спортните новини?

За миг Холман се смути.

— В началото ги следях, а после се отказах. Идиотска история, нали?

— Не, съвсем разумна. Ще ги четеш, когато седнеш отново зад кормилото.

— Да — каза Холман, — когато отново седна зад кормилото и когато спечеля на лотария голямата печалба. С кого участва в ралито?

— С Ториани.

Двамата тръгнаха към входа на санаториума. Склоновете на планината червенееха в лъчите на залязващото слънце. Скиори се плъзгаха като черни точки сред снежния блясък.

— Красиво е тук.

— Да, красив затвор.

Клерфе не отвърна нищо. Той познаваше други затвори.

— Сега редовно ли участваш с Ториани? — попита Холман.

— Не. Ту с един, ту с друг. Чакам тебe.

Това не беше истина. От половин година Клерфе участваше в автомобилните състезания заедно с Ториани. Но понеже Холман не четеше вече спортната хроника, можеше спокойно да го излъже.

Лъжата подейства на Холман като вино. Изведнъж по челото му изби тънка ивица от капчици пот.

— Направи ли нещо в ралито? — попита той.

— Нищо. Финиширахме с голямо закъснение.

— Откъде потеглихте?

— От Виена. Това беше направо луда идея. На всяко кръстовище трябваше да чакаме. А и аз съвсем не се стремях да спечеля, исках само да изпробвам новата кола.

Холман се засмя.

— „Джузепе“ ти е отмъстил! Къде участва преди това?

Клерфе вдигна ръка.

— Хайде да пийнем нещо. И направи ми тази услуга — нека поне през първите дни да говорим за всичко друго, само не за състезания и автомобили.

— Но, Клерфе! За какво да говорим, бога ми!

— Само за няколко дни.

— Какво става с тебе? Да не се е случило нещо?

— Нищо. Просто съм уморен. Бих искал да си отдъхна и поне няколко дни да не чувам нищо за цялото това безобразие, по дяволите! Да не чувам за свръхбързи машини и за хора, летящи по шосетата с бясна скорост! Надявам се, че ме разбираш.

— Естествено — каза Холман. — Но какво се е случило? Станало ли е нещо?

— Нищо — отвърна Клерфе нетърпеливо. — Просто съм суеверен като всеки друг. Договорът ми изтича, а още не е подновен. Да не предизвикваме съдбата. Това е всичко.

— Клерфе — каза Холман, — кой е катастрофирал?

— Ферер. На едно глупаво, идиотско състезание по крайбрежието.

— Мъртъв ли е?

— Още не. Но трябваше да му ампутират единия крак. А онази лудата, която ходеше навсякъде с него, самозваната баронеса, отказва

да го види. Седи в игралното казино и циври. За какво ѝ е инвалид! Но да вървим и дай да пийна нещо. Последният ми коняк изчезна в гърлото на един шофьор на снегориначка, който е далеч по-разумен от нас. Неговата машинка не превишава пет километра в час.

Седнаха в салона на една малка маса до прозореца. Клерфе се огледа.

— Всички тези хора болни ли са?

— Не. Има и здрави на посещение при болните.

— Разбирам. Онези с бледите лица са болните.

Холман се засмя.

— Това са здравите. Бледи са, защото едва отскоро са тук. Другите, с обгорелите като на спортисти лица са болните, живеещи отдавна в планината.

Едно момиче донесе чаша портокалов сок за Холман и малка гарафа с водка за Клерфе.

— Колко време ще останеш? — попита Холман.

— Няколко дни. Къде мога да отседна?

— Най-добре в хотел „Палас“. Има хубав бар.

Клерфе погледна към портокаловия сок.

— Откъде знаеш?

— Щом се „измъкнем“, отиваме там.

— Щом се „измъкнете“?

— Да. Понякога нощем, когато ни се иска да се почувстваме като здрави. Забранено е, но налегне ли те кафарът^[3], помага повече от безполезните дискусии с бога на тема твоята болест. — Холман измъкна от вътрешния джоб на сакото си едно плоско шише и доля от него в чашата си.

— Джин — каза той. — Също помага!

— Не ви ли позволяват да пиете? — попита Клерфе.

— Не е абсолютно забранено, но така е по-просто. — Холман скри обратно шишето в джоба си. — Тук горе човек се вдетинява.

Пред входа на санаториума спря някаква шейна. Клерфе видя, че е същата, с която се бе сблъскал по пътя. От нея слезе мъжът с черния кожен калпак.

— Знаеш ли кой е това? — попита Клерфе.

— Жената ли?

— Не, мъжът.

— Един русин. Казва се Борис Волков.

— Белогвардеец?

— Да. Но по изключение не е нито бивш велик княз, нито бедняк. Говори се, че баща му съвсем навреме си открил банкова сметка в Лондон и съвсем не навреме останал в Москва, където го разстреляли. Разправят, че майката била зашила в корсета си смарагди с големина на орех. През седемнайсета година все още носели корсети.

Клерфе се засмя.

— Та ти си бил цяло детективско бюро! Откъде знаеш тези неща?

— Тук бързо узнаваме всичко един за друг — отвърна Холман с едва доловима горчивина в гласа. — Само след две седмици, когато приключи спортният сезон, това селце ще се превърне до края на годината в малко клюкарско гнездо.

Край масата им мина група дребнички хора, облечени в черно. Разговаряха оживено на испански.

— За такова малко селце санаториумът има съвсем международен вид — каза Клерфе.

— Прав си. Смъртта все още не е шовинист.

— Не съм съвсем уверен в това. — Клерфе хвърли поглед към входа.

— А онова жената на русина ли е?

Холман се извърна.

— Не.

В санаториума тъкмо влизаха русинът и жената от шейната.

— Да не би и двамата да са болни? — попита Клерфе.

— Да. Но не им личи, нали?

— Не.

— Това често се случва. За известно време човек изглежда по-цъфтящ от самия живот, а след това изведнъж рухва. Но такива болни си лежат по стаите, затова не ги виждаш.

Русинът и жената се спряха на входа. Изглеждаше, че той ѝ говори нещо настойчиво. Тя го слушаше внимателно, после тръсна отривисто глава и с бързи крачки влезе в салона. Мъжът гледа известно време подире ѝ, след това излезе навън и се качи в шейната.

— Май се скараха — каза Клерфе не без задоволство.

— Подобно нещо се случва всяка минута. След като мине известно време, тук всеки започва малко да откача. Психоза на пленнически лагер — пропорциите се нарушават, дреболиите добиват значение, а същественото става маловажно.

Клерфе погледна внимателно Холман.

— Също и при тебе ли?

— При мене също. Не можеш постоянно да се взираш в една точка.

— И двамата ли живеят в санаториума?

— Само жената. Мъжът е на квартира.

Клерфе се изправи.

— Отивам в хотела. Къде можем да вечеряме с тебе?

— Тук. Имаме трапезария, в която се допускат и гости.

— Добре. В колко?

— В седем. В девет трябва да бъда в леглото. Като в училище.

— Като в казармата — каза Клерфе — или преди състезание. Спомняш ли си как в Милано треньорът ни гонеше като пилци по стаите на хотела?

Лицето на Холман просветна.

— Габриели? Той още ли е там?

— Естествено. Какво може да му се случи? Треньорите умират в леглата си, както генералите.

Жената, пристигнала с русина, отново се появи. На изхода я спря някаква сивокоса жена и започна да ѝ говори нещо тихо и енергично. Тя не отговори, а само рязко се обърна. За миг остана нерешително на мястото си, после забеляза Холман и се отправи към масата му.

— Крокодила не ме пуска да изляза повече — прошепна тя. — Твърди, че не трябвало да ходя на разходка с шейна. Щяла да съобщи за мене на Далай Лама, ако още веднъж се опитам...

Тя замълча.

— Това е Клерфе, Лириан — каза Холман. — Разказвал съм ви за него. Пристигна най-неочаквано.

Жената кимна. Изглежда, не позна Клерфе и наново се обърна към Холман.

— Казва, че трябвало да бъда в леглото — продължи тя гневно, — само защото преди няколко дни съм имала малко температура. Но няма да позволя да ме затворят. Особено тази вечер! Вие лягате ли си?

— Не. Ще вечеряме в „Преддверието на ада“.
— Ще дойда и аз.
Тя кимна към Клерфе и Холман и се отдалечи.
— Навярно всичко това ти звучи като китайски — каза Холман.
— „Преддверието на ада“ наричаме помещението, в което се допускат гости. Далай Лама, естествено, е професорът, Крокодила е старшата сестра...
— А жената коя е?
— Казва се Лилиан Дюнкерк, белгийка с майка руския. Родителите ѝ са починали.
— Защо се ядосва толкова за празни работи?
Холман сви рамене. Изведнъж доби изморен вид.
— Вече ти казах, че тук всички малко откачат, особено когато умре някой.
— Умрял ли е някой?
— Да, една нейна приятелка, вчера, тук в санаториума. Това не засяга никого, но все пак винаги при такива случаи умира и нещо в тебе. Навярно частица надежда.
— Да — каза Клерфе, — навсякъде е така.
Холман кимна.
— Тук започват да измират, щом дойде пролетта. Повече, отколкото през зимата. Странно, нали?

1961

[1] Йохан Хенрих Песталоци — бележит швейцарски педагог. — Б.пр. ↑

[2] Йохан Гаспар Лафатер — швейцарски философ, поет и богослов. — Б.пр. ↑

[3] Кафар (фр.) — меланхолия, мрачни мисли, сплин. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.